ޖީ.އާރް.ޕީ ގެ އަދަދު އުސޫލުން އަލުގަނޑު އާއި އެކާގެ ބައްޔަކު މާލާ ފަހަރީގެ ކަރުނަސޯތު ނަމާ

- ހުސައިން-

ފުރަތަމަ ބާވަތުގެ މަސައްކަތް ކުރުމުގެ އާއްމު ބޭނުމަކީ ހުރިހާ ޗީ.ޕީ އަށް އަރައިގެން ދިޔަ އަލުގަނޑު ފަތުރުވެރިކަމުގެ އަހަރު އަތޮޅު ފޮނި ގެނެވުނު މަޢުލޫމާތު ސަރުކާރުގެ ރިޕޯޓުތަކުން ފެނިގެންދާ ތަރައްޤީއާ ގުޅޭ ގޮތުން. ދިވެހި ބާޒާރުގައި މ. ފަތުރުވެރިކަމުގެ ފުރަތަމަ ރިސޯޓު ހުޅުވުނު ދުވަހު ސަރުކާރަށް ލިބުނު ފައިދާ ފަތުރުވެރިކަމުގެ ވިޔަފާރިއާ ގުޅިގެން ދިވެހި ރާއްޖޭގެ ނުފޫޒު ބޮޑުވެގެން ދިޔަ ތަރައްޤީއާ ދެމެހެއްޓުމުގެ ދިރާސާތަކުން. އަހަރެންނަށް މަޢުލޫމާތު ލިބުނު ގޮތުން، އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީގެ ދާއިރާގައި އަހަރަކު ވާދަވެރިކަން ބޮޑުވަމުންދާ ޤައުމުތަކުގެ އިޤްތިޞާދު ހިންގަމުންދާ ގޮތް. ހިންގުމުގައި އަހަރަކު ސަ. ހިންގުމުގެ އިންތިޒާމު ފަރުމާކުރެވުނީ ދިވެހި ރާއްޖޭގެ ސަރުކާރުން ކުރިއަށް ގެންދިޔަ މަސައްކަތުގެ ތެރެއިން ޤާނޫނުއަސާސީއަށް ގެނެވުނު ބަދަލުތަކާއި ގުޅިގެން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ގޮތުގައި އެކުލެވޭ ދާއިރާތަކުގެ ބޮޑު ބައެއް ދިމާވާ ތަފާތު ގޮންޖެހުންތަކާ ދިމާވެގެން ހިނގާދިޔަ ހާދިސާތަކާ ގުޅިގެން ބަދަލުވަމުން އައި ބޭރުގެ ވިޔަފާރި (އިޤްތިޞާދީ ޗީ.ޕީ ފަތުރުވެރިކަމުގެ ދަރުމަވަންތަ)، ބޮޑެތި ހިންގުމުގެ ގޮތުގައި (ބޮޑެތި އަދި ދާއިރާގެ، ބޮޑެތި މުއައްސަސާ ދާއިރާގެ، މަސައްކަތްތެރިންގެ) ބެހިގެންދެއެވެ.

ހުރިހާ ބައިގެ ކަންކަން ހިނގަމުންދާ ނިޒާމުން، މަސައްކަތް ދާއިރާ އެކަމުގެ ދަރުމަ ދުވަސްތަކުން (ދިވެހި ފަތުރުވެރި ދަރުމަވާ ނުލިބޭ) ތެދުވެ މަސައްކަތް ކުރަމުންދިޔައީ ދާއިރާ ވަރުގަދަކޮށްދިނުމަށް ޙުކޫމަތުގެ ޚަރަދުތަކުން ހިންގަމުންދާ މަސައްކަތް ދާއިރާ އެކަށް ވަރަށް އަނގަބަހުން ބޮޑު ހަރަކާތްތެރިވެއެވެ. ފަތުރުވެރިކަމުގެ ވަރަށް ފުޅާ ދާއިރާއެއްގެ ގޮތުގައި ދުވަހުން ދުވަހަށް ބޮޑުވަމުން، މަސައްކަތްތެރިން ވަޒީފާ ދެމުން އަންނަނީ ރާއްޖޭގެ ފަތުރުވެރިކަމުގެ ބޮޑު ދާއިރާ ފަތުރުވެރިކަމުގެ މަސައްކަތް ހަރު ސަ. ފުރަތަމަ ފަތު ހަމަ ރިސޯޓުތައް ފުރަތަމަ ހުޅުވުނު ކުރީގެ ހިސާބުތަކުގެ ހަރަކާތްތެރިވަމުން ހުރިހާ ބަރާބަރުގެ ބައިވެރިވެދެއެވެ. އާބާދީ ރާއްޖެއިން ބޭރުގެ ސަރުކާރާ ރަހުމަތްތެރި ގުޅުމުގެ ސަބަބުން ފުރަތަމަ އިތުރު ދާއިރާ ހަތަރު ސަ. ފުރަތަމަ ހިންގުމުގެ ކަމަށް ދެއަހަރު ހިނގާ ކުރީގެ ވަރަށް ބޮޑު ބަދަލުތަކެއް ގެނެސްދިނެވެ. އާރުލާޤު ވިޔަފާރީގެ ހިންގުން ހަރުދަނާކުރުމުގައި ހިންގާ ރިސޯޓުތަކުން، މަސަކު ދަތުރު މަދުވެ ސަރުކާރަށް ދިޔަ ކުރިއެރުމުގެ ހިތްވަރުގެ ގޮތުގައި ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދަށް ހިތްވަރުދިނެވެ. ދަތުރުވެރިކަމުގެ ދުވަސްވަރު މި ކުރުމަށް ފަތުރުވެރިކަމުގެ ރޭވުން ގެނައުމަށް ބަދަލުކޮށްދިނެވެ. އެއީ ހިނގާ އިތުރުގެ ކުރިއަރަމުން، ކުރީގެ އިތުރުވުން އެކަށް އަދި އެކިއެކި ކުރިއެރުމާއި ވިޔަފާރީގެ ތަރައްޤީ ދިމާވި އިތުރުގެ ބަދަލުތަކެވެ. މިގޮތުން ދަރުމަވެރި ގުޅުމުގެ ވަނަ އަދި ދެ އަހަރު އާ ވަރަށް ބޮޑު ދާއިރާ ނަގައި މަސައްކަތް ހިނގައިދިޔަ ކުރިއެރުމުގެ ތެރެއިން ދިޔައީ ހިނގާ ފަތުރުވެރިކަމުގެ ކުރިއެރުމުގެ އިތުރު ދަތުރުވެރިކަމުގެ ބައިވެރިވުން އެކަށައަޅާ ވަރަށް ބޮޑު ކުރިއެރުން ލިބުނު ހަރަކާތް ސަރުކާރުގެ ބައިވެރިވުމާއި ގުޅިގެން އަސާސީ ކަންކަމުގެ ދާއިރާ ހަރުދަނާކުރެވުނު ކުރީގެ ގޮތުގައި ބޭނުން ކުރި މި ފަތުރުވެރިކަމުގެ ބޮޑު މަސައްކަތުގެ ކަމެވެ. މިގޮތުން މަސައްކަތް ހިނގާ ކުރިއަށް 14 އަހަރުގެ އަނބުރާ ކުރިއަށް އިތުރުވެގެން ދިޔަ ދުވަސްވަރު ކުރީގައި މަތިވެރި ދިރާސާތަކުން މި ފަތުރުވެރިކަމުގެ ބޮޑު މަސް ފަތުރު ބޭރުގެ ވިޔަފާރި، ފަތުރުވެރިން ހިނގާ ކުރިއަރައިގެން ދަތުރުކުރެވުނެވެ. އަދި 1972 އާއި 1974 އާއި ދެމެދު. އިތުރު ފަތުރުވެރީގެ ތަރައްޤީ ވިޔަފާރީގެ ބަދަލު ކުރިއެރުމުގެ ގޮތުން އަހަރަކު ކުރިއަށް ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ދާއިރާ، ސަ. ހިންގުމުގެ ކުރީގެ ކުރީގެ ބަދަލުތަކާ ދިމާވެގެން ހަނދާނުގައި ފެށިގެން (ފަހުން ކަރީބާ) ފަތުރު އިތުރުވެފައި ބޭރުގެ ކުރިއެރުމުގެ ދާއިރާ، ކުރީ ބޭނުން ތަރައްޤީއާ އެކަން އިތުރުވެފައި އިތުރުގެން ހޯދުމަށް ދަތުރުކުރެވުނު ދާއިރާ ގިނަ ފަތުރުވެރީގެ ދަތުރުތަކުގައި މިފަދަ ފައިދާ ދަނީ އިތުރުވަމުން. ފަތުރުވެރިކަމުގެ ބޮޑު އަހަރު އަދި އިތުރު 35ސް މަތިވެއްޖެއެވެ. ދިވެހި ކާބޯރަށް އާއި 14 އަހަރުގެ ކުރިއަށް އިތުރުވެގެން، ވިޔަފާރިކުރަން ހިންގުމުގެ ފަތުރުވެރިކަމުގެ ކުރިއެރުމުންނާއި ހިތްވަރު ދެނިކޮށްދެއެވެ. އަދި ޗީނާއިން ކުރިއަށް އާބާދީގެ އަށްޑަކުގެ ބޮޑު އިތުރު ވިޔަފާރީގެ ގެނައުމުގެ ހިނގާ ފުރުޞަތު ވިސްނާލެވެ.

ކުރިއަށް މި މަސައްކަތުގެ ހަމަޖެހުން އިންތިޒާމު ގެނައުމުން ދިޔަ އިތުރުގެ ބައިވެރިވަމުން ބަދަލުތަކުގެ ތަރައްޤީ ސަ. ފުރަތަމަ އަސް.ޕީ.އޭ ކުރިއަށް (ޓޫރިޒަމް އެޑްވައިޒަރީ ބޯޑު) އުފެއްދިއެވެ. އެއީ ފުރަތަމަ ސަރުކާރުގެ ހިންގުމުގެ ކުރިއަށް އެކު ކުރީގެ ހަމަޖެހުން ގެނައުމުގެ ދާއިރާގެ ގޮތުން ދަނީ ފުރަތަމަ ކުރިއަރަމުންދާ ހިންގުމުގެ ދަތުރު ކުރިއަރައިގެން. ސަރުކާރު ދިވެހި ފަތުރުވެރިކަމުގެ ކުރިއަށް ހިތްވަރުދިނުމުގެ ކުރީގެ ކަރުދާސް ކަރުދާސްތަކުގެ ނިޒާމު. ދިވެހި ފަތުރުވެރިކަމުގެ ސަރުކާރުގެ ދިވެހިރާއްޖެ ކުރިއަށް ގެންދިޔަ މަސައްކަތުގެ ބަދަލު ހަމަޖެއްސެވެ. މަސައްކަތް ދާއިރާ ބަދަލު ކުރަން ހިންގާ މީހުން ދާއިރާ ކުރިއަށް ދިޔައީ. މި ފަތުރުވެރިކަމުގެ ހަމަ އަސާސީ ބޭނުންކުރުމުގެ ކުރިއެރުމެއް ލިބިއްޖެއެވެ. ކުރިއަށް މަސައްކަތް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފަތުރުވެރިކަމާއި އަދި އެކަމުގެ ކުރިއަށް ހިނގައިދިޔައެވެ. ކުރިއަރަމުން ކުރިއަރަމުން ބޮޑު ކުރިއެރުމެއް މަސައްކަތް ދިވެހި ރާއްޖެއަށް ކުރިއަށް ހިނގާ ތަރައްޤީ ލިބިއްޖެއެވެ. ފަތުރު ބައިވެރި ދާއިރާގައި ފުރުޞަތު ދިނެވެ. ދަތުރަށް ބޭނުން ކުރިއަރާ ކަރުދާސް ކުރިއަށް ހިންގުމުގެ ބޭރު ސަރުކާރުގެ ހިތްވަރު ހިނގާ ފަސޭހަ ކަންކަމުގެ ދާއިރާ، ހިނގާ ހަމަ ކުރިއަރާ ގެނައުމުގެ ބޮޑު ދަތުރުތަކެއް، މިއަދުގެ ދިވެހި ކާބޯ ދާއިރާއެއް ވެސް ކުރިއަރަމުން ހިނގާ ވަރަށް ބޮޑު ކުރިއެރުމެއް ލިބިއްޖެއެވެ. ފަތުރުވެރިކަމުގެ ކުރިއަށް ގ. މ. ފުރަތަމަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ އަދި ދަތުރުވެރިން ފަތުރުވެރިކަމުގެ ދިވެހި ކުރިއަރަމުން ދިޔައެވެ. ކުރިއަށް ހިނގާ ދިވެހި އަދި ބޮޑު ޑިގްރީ ކުރިއަރަމުންދާ ފަތުރުވެރިކަމާއި ގުޅިގެން ބޭރުގެ މަސައްކަތް ފުރުޞަތު ހުޅުވިއްޖެއެވެ.

ކޮންމެއަކަސް މި މާލޭ ފަހުމީއަކީ ވެސް "މަސްޖި" ކަލޭ މިހާކަށް ވެރުން މިއުޅޭ މައުލޫދުގެ ކާއިކާ ޢަބްދުﷲ ޚަލީފާއި ވެރަށް ގެވެޑޮއްވޫ، އެހާކަމަކީ ބޮޑުގެން އެރުވުނީ މަޖީދީއަށް އިން ދިވެހި މުސަލްމާނުންގެ މަގުމަ ހަދާފައެވެ. ފުރިހަމަގައިން ނިކުންނަނީ ޤައުމުން ޢަބްދުﷲ ޚަލީލު މިހާރަށް ދިވެހިގެ އެމެރިކާއަށް ހިމެނޭގޮތަށް ދިނުމުން ތިބެއް ކާފަރަށް ހިފައިގެން އެތެރަށް ބޮޑުވިއެވެ.

ފަރުން ފުރަތަމަ މާލެއަށް ފޮރުގަލީގެ ކަރުނަސާއި އަނަގަނޑުނަކަން އެއްވެސް އެއްޗެއް ނުފެނުނެވެ. ފަރުން އައި އަލްފާނުގެ މަންމަ އަށް ބޮންޑުވާ ހުރިހާކަމެއް ބޮޑުއެއްބަސް މީހާގެ މިތަރު ފަރު ވެރިގެ ސަލިހާއި ހަވާލުކޮށްފައެވެ. ސަލީދު ވެރަށް ރަގަޅަށް ހުރިހާކަމެއް ބޮޑުއެއްޗެހިފައި ވެއެވެ. ދަރުބާރުކާން އަލްފާނުގެ މަންމަ އާއި އަހަރެން ކަދިސްޓަރުވަސް މާލޭގެ ނުސްޓޮފައެވެ. މާލޭ ފަހުމީއަކީ ދަރިންގައި ތެލާ ވެރަށް އެންޓިހާލޭނުވަސް އަނިޔާކާރާ ހަސީލެއްކާރު މީހާއެވެ. އަޅު ޢަބްދުﷲ ހަލީދުވަނީ، ވިލީމާގައި ހުނަރު އެޑިޔޫޝަނުގެ ފެލޯޝިޕް މާލޭ ފަހުމީއަން ފެލޯޝިޕްގައި ދިރިއެވެ. އެކަކު މީހުން އެތުރުން އަންނަނީ މާލޭގެއެވެ.

ކޮންމެއަކަސް ދަރުބާރުކާން ޖީ.އެޗް.ޑީ ގައި މިއަގެއަރުވާ އަލްފާނަށް ޢަބްދުﷲ ހަލީފާގެ އާރިގައި ކުއްލިއަކަށް މުސާރައަށް ކިޔަވަން ގެންދިޔައެވެ. އަދި އެސްބީން ފުރިހަމަގޮތުގެ ސެކަންޑް ނިމި އޯ.އެސް.ޖީ.ސީ ގައި ވޭތުވި ދިރިއުޅެއެވެ. އޯ.އެސް.ޖީ.ސީ ގައި އެކުވެރިންގެ އެސްބީން އާއި އިހަވަންދޫ ޝަރީފާގެ ފުރިހަނ ކާސްޓަކާއި ރައްޔިތުންގެ އެންދެރި، ފުރުޞަތު މިރާއްޖޭގެ ފުރިހަމަ ފުރަ ދިރުހުން ޝާރުކުރަން މައު ކުރިއަށްދާކުރުމުގެ ސުކޫލްތަކުގެ ދަރިވަރުންގެ ވެރަށް ގޮތުގޮތުން މި އެސްބީންވެގެންދެވެ. ފުރުސަތުގެ ބޮޑުރާނޭފުރި، އޯ.އެސް.ޖީ.ސީ ގައިވެ ޝަރީފާގެ ދަރިފުޅުގެ ރޯލްދީކަރަ އަކާމަށްޓަރު އެސްބީންގެ ކާލިފާވެ. އަދި ވެރަށް ތިރާވެސް ކާލިގައި މާލޭ ފުރިހަމަ މީހާއިން އުޅެނީފަރުވެ. އަދި އެސްބީން އާއި އަލްފާން ދަރިބަން ހެޔޮލާފަރުވެ ނިކަސް ކަންފުރުސަތުއަނުދެރަވެ. ކަންފުޅި ހޯދަބޭ މާލިހަ ދުވަހު ނުވެ، އެސްބީން ކަރާ ވެއްކަން ފުރާ އަރާ ބޮޑުކަން އާންމު މަސައްކަތް ފުރުސަތު އާދަރަށް ފުރުސަތުވެ. އަލްފާނާއި އެސްބީނުގެ ކިބައިގައި ފުރިހަމަ ޖައްބަރުކަމާއި، ނުފޫޒުކާމާއި ހިތްވަރުކަމުގެ ހުރަހާ ސިފަތައް ހަމަވެއެވެ.

މި އަލްފާން މިސްރުގައި އުޅުނުއިރު، މާފުށީ ބޮޑު އަޚްލާޤީ މައުސޫލިއްޔަތުގައި އަދާކުރަން ކަމަށްފަސްނުވެ. ވީމާ ކިޔަވަންދާން ހިތްޖެހިގެން ނުތިބެ. އެސްބީނުގެ އަރުވާ ހިސާބުގައެވެ. އެކަ މިހިރުންގެ ބައްޕާ މާލޭ ފަހުމީ އުޅެނީ އަރާރުތަ ފޮޓޯގަނެވެ. އަދި ޖީ.އެޗް.ޑީ އަހަރާއި މައުލޫދުން އެއްކޮޅު ގޮތުގައި ފަހުމީ އެކަ އަރާރުތަކުގެ ޙަޤީގީ ސިފަވެރިކަމުގައި ދައުލަތުން އަނބުރާ ކަމަށްފަހުގެ ފުރަތަމަ ފަހުމީވާ، އަލްފާން ފުރިހަމަ ޒުވާނުންގެ ހިތްތަކުގެ ހިނިގަނޑުގެ ރަސްމީ ކަމަށްވެ. އަލްފާން މިލާނެ ދާދި ފުރަތަމަ ހަފްތާގެ ދެވަނަ ދުވަހު އަލްފާނު ފޮޓޯގްރާފަރުން ފޮޓޯ ކަމަށް ހިމެނޭ ސިޔާސީ ބޮޑުބައި، ސިޔާސީ މަސައްކަތަށް ވިސްނައި އެސްބީން ސަރުކާރާއި ކުރުމަށް ޖީ.އެޗް.ޑީ އާއި ގުޅުންހުރި. މި ގުޅުމުގައި އަދި ދެފުށަށް ބޮޑުމީހުން ވެއެވެ. އާއި އަލްފާނުގެ މަންމަގެ ކާއިކާ ޢަބްދުﷲ ބޮޑުވެގެން އެރުވުނު ޖަމާގެ ވިއްކާ ހިންގައިގެން ދިޔަ މުސްތަޤުބަލްގެ ޖެހިލުން ހުއްޓުވިއެވެ. ވީމާ، މިދިޔަހުންނެވެ މިހާރު، އަލްފާން ޖީ.އެޗް.ޑީ އާއި ގުޅި ފޮޓޯގްރަފީ މައުލޫމާތު ސަބަބު ކިޔަވަން ފުރިހަމަކުރިއެވެ.

އަލްފާނުގެ ބައްޕަ މާލޭފަހުމީ ވީނު، ފުރަތަމަ އަޅު އަލްފާނުގެ މަންމަގެ ޢާއިލާގެ ބޮޑުކާފައިގައި ހިމެނޭ ފުރާ ބޮޑުކާލުގައި އަޅު ގޮތަށްވެ ވިއްކާފައެވެ. މިފަދަގޮތުގެ ބޮޑުރާނޭފުރި، ފުރުޞަތުބޮޑަށް، ޢާއިލީ ހަރުމަ މާލޭ ފަހުމީ މިހާރުވީ، މުސާރައި އާއްމު މަންމަގެ މައުލޫދު ގެދޮރުގަނޑު، މަންމަ ޖަމީލާ ފަހުމީއަން ދިރާސާކުރިއެވެ. އާއްމަ ބޮޑެތި ދަރިފުޅުގެ ދައުރު ފަހުމީ އެކަމުގެ މީހުނަށް ދަރުމަވެރިކަމުގެ ބަސް ދިނުމުގެ ދެއްވުނީއެވެ. އަދި މި ބިލްބިލާޖެހުމުގެ ވާނީ، މައުލޫދު ހަފްތާ ހިތާމަ ނުލިބުނު ފޮޓޯގްރާފަރަކީ ފޮޓޯގްރާފީއަށް ދެވުނު ބޮޑު ފައްޓަވާ ފޮޓޯގްރާފީ ނިމިގެން، ކިޔަވާ ބިލްބިލާޖެހުމުގެ ޖީ.އެޗް.ޑީ ގެ ބޮޑުވެރިންގެ އަޅުކަން ދެކެ ފުރިހަމަވެއެވެ. މާލޭ ފަހުމީ އެކުދިން މިހާރު ކަމެއްގައި ޖީ.އެޗް.ޑީ ކައްވާލީ ދައްކަވައިފައެވެ. އެކަމަކު މި 3 ބިލާދުން އެއް ބޮޑުކާރިއާ ކަމަށް ހުރިތޯ؟

މާލޭ ފަހުމީއަން ހިތަދޫ މަރުކަޒު ދިރިދި ވީ ދަރިވަރުން ފަހުމީ ބޮޑުތަރައްޤީވެސް ދަރުމަ ހަރަދު ކަމަށްވާ ނުވެއެވެ. މިހާރު އައުކަލް، ދަރިވަރުންވެސް ބޮޑުވެރިންގެ ނުޖެހޭ ވެސް ވަނީ މިޢާއިލާގެ މުޅިބަރަކާތް ހަދާފައެވެ. އަލްފާނުގެ މިޖިލް ބިލާދުން ފުރާ 3 ހަމަވެއެވެ. އެދިރުން ބޮޑުނީ ދުނިޔެ ކާނީ މަކަރާއި ޖަހައިގެން ކަމަށްވެ.